Енергийният преход трябва да продължи: 100 % децентрализиран и социално справедлив

от Хуберт Вайгер

Енергийният преход в Германия продължава: една четвърт от електрическата ни енергия днес е вече възобновяема. Половината от вятърните и слънчевите електроцентрали, както и тези работещи с биомаса и водноелектрическите централи са притежание на частни лица и само една част – на големите енергийни концерни. От енергийния преход „отдолу-нагоре" в крайна сметка печелят всички, а от атомните електроцентрали и тези на въглища – само старите енергийни концерни. И точно на това се дължи съпротивата срещу енергийния преход и срещу по-нататъшното динамично развитие на възобновяемите енергии. Старата енергийна икономика вижда как нейният работен модел замира, и то твърде бързо. Големите електрически концерни се държат здраво и колкото е възможно по-дълго време, за големите си електроцентрали и централизирани структури. Същевременно, не се наблюдава и голям интерес от страна на енергийно интензивните отрасли да допринасят за осъществяването на енергийния преход.

Законът за възобновяемите енергии е история за успеха. Той доведе до нечувана динамика. Много нови инвеститори, сред които колективни ветропаркове на граждани и соларни кооперативи, са отговорни за по-голямата част от този растеж. Всички поставени цели бяха постигнати по-рано от предвиденото. Съществени фактори за този успех са приоритетното изкупуване на електроенергията от ВЕИ централи и гарантираните преференциални изкупни цени на произведената електроенергия. Всичко, което поставя под въпрос тези ясни и предвидими рамкови условия, е отрова за енергийния преход. Сега трябва да се обърне внимание на оптимизирането на целесъобразни инструменти, като Закона за възобновяемите енергии, които да се пригодят за работа в бъдеще. Всяко осуетяване или потулване е от полза само за големите елекроконцерни, които вследствие на енергийния преход „отдолу-нагоре", губят от пазарните си дялове с големи темпове.

През последните години активни граждани протестираха срещу опасната и нанасяща екологични вреди енергийна политика „отгоре-надолу". Те се обвързаха и все още са ангажирани с борбата си срещу атомната енергия, срещу новите електроцентрали на въглища, срещу транспортирането на контейнери с високо радиоактивни материали, срещу откритите рудници за добив на кафяви въглища, срещу отделянето и складирането на въглероден двуокис или срещу добива на газ по метода на хидравличното разбиване. Същевременно, вече години наред, гражданите вземат енергийния преход в свои ръце. Успехът при усвояването на възобновяемите енергийни източници до голяма степен се дължи, не на утвърдените енергоснабдителни предприятия, а на частни лица, нови фирми и на множество граждански дружества и колективни граждански вятърни паркове. Навсякъде, където гражданите имат думата при вземането на решения, касаещи усвояването на възобновяемите енергии и печелят от това, съществува най-голямо обществено одобрение и най-голяма динамика в усвояването на ВЕИ.

Въпреки успешните крачки, в медийните дебати преди всичко се говори за едно: мнимата „неплатимост" на тока. Федералният министър по опазване на околната среда и министърът на икономиката пуснаха духа от бутилката, за да се поведе битка и

населението да бъде защитено от уж прекомерните разходи. Тезата, че усвояването на възобновяемите енергийни източници ще повиши необоснова високо цената на тока, се приема от мнозина без критика. Зад ”спирачката в цената на тока” обаче, всъщност се крие спирачката за енергийния преход. Тя поставя таван на усвояването на възобновяемите енергийни източници и създава условия на несигурност за инвеститорите. Подобна спирачка обслужва интересите на представителите на старата енергийна икономика, която пък е губеща страна в децентрализирания енергиен преход. Над 50 % от ВЕИ са в ръцете на гражданите, само една част се числи към четирите големи енергийни концерна. Естествено, това никак не им харесва. Затова дебатите за разходите се насърчават от онези, които искат да печелят възможно най-дълго време от ядрения ток и тока, добит от въглища. От друга страна, ефективните помощи за онези хора, за които по-високите цени на тока могат да се превърнат в проблем, са рядкост. Разбира се, преминаването към възобновяеми енергии има своята цена. Но ако Германия продължава да залага на изкопаемите горива и за в бъдеще, цената на тока също би се повишила. Каменните въглища, нефта и газта стават все по-скъпи. Понастоящем, вносът на тези енергийни източници струва около 80 млрд. евро годишно. Прогнозите сочат, че до 2030 г. разходите за каменни въглища, нефт и газ ще нараснат до 140 млрд. евро годишно, а до 2050 г. - до около 200 млрд. евро. Освен това, дори и без усвояване на повече ВЕИ, местната енергийна система се нуждае от модернизация. Както електроцентралите, така и ел. мрежите са остарели.

Не възобновяемите енергии водят до повишаване на цената на електрическия ток, а субсидиите за едрата промишленост. Разходите за енергийния преход се разпределят все по-несправедливо - в тежест на частните домакинства. Отговорни за това са политическите решения на федералното правителство: енергоемките индустрии плащат все по-малко, затова пък потребителите плащат толкова повече. Независимо дали става въпрос за надбавката за зелена енергия или за таксите за пренос на енергия, правителството на Меркел отново драстично изостри и без това несправедливото разпределение на финансовата тежест, само че вината за покачването на цената бе стоварена върху възобновяемите енергии. Напротив, присъствието на енергиите от ВЕИ води дори до намаляване на цената на тока на борсата, макар че този ефект не се предава на частните клиенти на много от доставчиците на енергия. Така, цените за битовия ток се повишават, въпреки че токът на борсата става все по-евтин. Особено засегнати остават бедните домакинства. Те често плащат най-високите цени за ток, защото не могат да сменят доставчика си. И тук федералното правителство бездейства. “Приятелите на Земята – Германия” изисква доставчиците на тока да се задължат по закон да отразяват намаляването на разходите си за закупуване на енергията.

Такова справедливо разпределяне на разходите би облекчило потребителите с милиарди. Енергийният преход трябва да бъде солидарен проект, в който всички да вземат участие. И всички трябва да бъдат поставени в такова положение, че да могат да редуцират консумацията си на енергия. Затова трябва да се поощряват особено много напр. мерките за повишаване на енергийната ефективност при домакинствата с нисък доход. Необходима е активна социална политика, която гарантира очевидното: всеки трябва да може да си плати енергията за отопление и консумираната електроенергия. От помощ би било да се поемат разходите за тока на получателите по социални помощи, както и да се увеличат помощите за покриване на наема за жилище с до 180 евро на месец. С това, което федералното правителство печели от ДДС от надбавката за зелена енергия съгласно Закона за възобновяемите енергии, могат да се финансират помощи за домакинствата с нисък доход. Разходите за енергийния преход не бива да

водят до разцепление между бедни и богати. При енергийния преход не става въпрос само за социално сближаване на обществото, но и за фундаментално одобрение на необходимите енергийно политически реформи. Възможни са и двете неща: динамичен енергиен преход и активна социална политика.

Съюз за опазване на околната среда и природата Германия – регистрирано сдружение (BUND) – "Приятели на Земята – Германия"

превод от немския оригинал:
http://www.energiezukunft.eu/meinung-der-woche/100-prozent-dezentral-und-sozial-gerecht-gn101480/